

Iker Jiménez i desterrat a la perifèria de Móstoles o Alcorcón, ara amb el rostre de Belén Esteban com a atracció mediàtica i castissa. El carrer Major o avinguda de Barcelona ostenta orgullosament la decoració de llums com si s'haguera avançat la fira d'Abril de Sevilla o Justo Molinero col·laborara en l'ornamentació municipal. "Mira, ja han posat els llums de Nadal", exclama un vianant en veient l'exhibició lumínica. A més dels festivals de llums, el visitant de Marina d'Or té a disposició quasi tota la història de l'art en un radi de cinquanta metres. En qüestió de minuts, pots passar d'un mur medieval de castell d'Invahoe a la Roma imperial o a l'interior de la residència de Ben-Hur per un passeig d'estàtues de Venus-Afrodites, Apol·los, faunes i més veïns de l'antic imperi. Per a gustos més moderns, el toc Gaudí projectat sobre uns bancs especialitzats en luxacions del còccix i més zones posteriors del cos si sobrepasses els quinze minuts de repòs. Al sostre de l'hotel Marina d'Or - cinc estrelles el client descobreix amb plaer que no cal desplaçar-se a Roma per admirar les pintures de la Capella Sixtina. Tot i que en vista dels resultats plàstics, no sabem si ens trobem més a prop de l'èxtasi o del turment.

Una parella de turistes britànics capten amb una càmera digital la plenitud física dels envelats japonesos als jardins mariners, mentre un matrimoni de Tortosa tria com a objectiu l'estàtua d'un Neptú d'imatgeria *gaybear* presidint el tapís vegetal amb un trident amenaçador. A la diversitat floral dels jardins, cal afegir-hi una exquisida banda sonora que sorprèn el visitant mentre descansa als bancs del parc. No sabem si les notes del piano de Richard Clayderman també s'inclouen a les teràpies del centre com a electrostimulació melòdica. En tant que espècies més autòctones, unes grans figures escultòriques a tall de ninots fallers serveixen de punt de trobada als jardins. "Mira, aquest pareix el Naranjito", exclama un visitant davant una de les bigarrades escultures del jardí.

Carles Gámez

Al voltant de 80 famílies de Cabanes tenen entre 100 milions i 200 milions al banc. Tot i això, la vida diària no canvia, en aquest poble de la Plana.

“Abans, a la fira, passejàvem les cabres; ara, ‘Mister’ Espanya”

Cabanes ha vist arribar la voracitat urbanística de Marina d'Or Golf en forma de pluja de diners. Jesús Ger ha pagat a pes d'or els terrenys que fins ara havien estat propietat dels veïns d'aquesta localitat de la Plana Alta. Els cabanuts s'han fet rics, però no en fan pas gaire ostentació.

Cabanes és, segurament, el poble amb els llauradors més rics del món, treballadors del camp amb un compte corrent de set xifres (sí, sí, un milió d'euros). Però no és únicament això, que fa peculiar el sector agrícola d'aquest poble. Perquè a Cabanes, de cinc anys ençà, les fanecades que formen el terme municipal han dei-

xat d'estar a les mans d'uns veïns que, temps enrere, tenien cura de tarongers, ametllers i oliveres, i han passat a ésser propietat d'algú que té una concepció molt diferent de la utilitat del territori. El nom d'aqueixa persona és Jesús Ger, el responsable que a Cabanes, avui, almenys cinquanta famílies tinguen al banc al voltant d'un milió d'euros. És

una quantitat que, a primer cop d'ull, faria pensar en un poble amb mansions sumptuoses i cotxes de gamma alta. Però a Cabanes la vida, almenys en aparença, no ha canviat gaire de fa uns quants anys: els veïns continuen pelegrinant a la plaça de la Font per omplir les garrafes i l'activitat més comuna per a moure les cames consisteix a passejar fins a l'Arc.

Més negoci que a la borsa. Cabanes. 2.734 habitants. A 294 metres d'altitud sobre el nivell del mar i a 26 quilòmetres de distància de Castelló. Vents de tramuntana i de llevant. 131 quilòmetres quadrats d'extensió –tercer municipi més gran de les comarques del nord del País Valencià–, a cavall entre la costa i l'interior. El visitant novell tindrà la sensació, en arribar al nucli urbà principal, que es troba en un poble d'interior –per estructura urbana, per entorn, per mentalitat–, però no ha de passar per alt que, travessant les muntanyes que tradicionalment l'han impermeabilitzat de la costa i dels seus vicis, pot arribar a una enorme plana –la Ribera de Cabanes– ocupada, fins ara, per explotacions agrícoles des d'on es pot sentir el salnitre de la Mediterrània. Una plana perfecta per al conreu, en què quasi totes les famílies del poble tenen un pessic de terra, bé per a viure'n, bé simplement per a fer-hi la berena el cap de setmana. En definitiva, res d'extraordinari, res que faça Cabanes diferent dels pobles veïns.

Però alguna cosa passa a Cabanes. De la nit al dia, allà cap a l'any 2001, apareixen pel poble persones disposades a comprar aquests terrenys per un preu gens irrisori. Toquen a la porta i, com si

es tractara de venedors d'aspiradores o d'enciclopèdies, t'expliquen els beneficis d'entrar a l'operació. I si t'hi veuen una miqueta refractari, et diuen que el preu està molt bé i que si no acceptes t'acabarà passant com quan feren les expropiacions per a la carretera. I et recorden que aleshores les indemnitzacions foren de 500 o 600 pessetes. Al poble no se'n parla obertament, d'això que passa, perquè parlar de diners és molt pudorós. I, de sobte, surt al diari que, a la zona de Cabanes, la Diputació de Castelló vol impulsar un parc temàtic, Mundo Ilusión. I vet ací ja no són només uns, els compradors que van porta a porta, sinó diversos en representació de diverses empreses que volen endur-se el pastís. La llei de la competència s'imposa i els compradors han de millorar les ofertes per competir. El terreny, a la zona on teòricament s'ha d'instal·lar Mundo Ilusión, comença a ésser venut per 54 euros el metre quadrat; el mateix terreny que abans de fer-se públic el projecte costava 2000 pessetes. I al bar, aqueixa mena d'àgora moderna de mandonguilles i barreges, es comença a parlar clarament d'"els qui han venut". Les propietats comencen a vendre's, sense importar qui n'és el comprador. Hi ha qui cobra entre 100 milions i 200 (més de 50 famílies, segons alguna gent del poble). Sobtadament, es fa públic que almenys dues empreses potents, Lubasa i Marina d'Or, són candidates fermes a fer un PAI en aqueixa zona. I per a això necessiten molt de terreny. Els preus augmenten de dia en dia. I hi ha qui es resisteix a vendre, tot esperant una oferta millor. I hi ha qui, entre tanta apoteosi de diners, bateja alguns veïns com els *milmi*. Són els qui han cobrat

mil milions de pessetes – "quatre o cinc famílies, no et cregues que més, i són els rics de sempre", diuen– per unes fanecades que, en alguns casos, no havien estat sinó matolls i ermots.

El vendaval de diners, però, no és ostensiblement visible fent una passejada per Cabanes. Potser hi ha un nombre un poc elevat de cotxes de gamma mitjana-alta, però tampoc res d'extraordinari. Sí que es veuen, en canvi, més habitatges on es fan reformes. "La gent que ha venut s'ha fet més egoista. Amb el seu Mercedes...", explica una xica que viu a Cabanes des de fa quatre anys. I resolutiva, Patri (nom fictici, perquè només una de les persones entrevistades per a aquest reportatge accepta d'aparèixer-hi amb el seu nom) respon: "Això no és així. A molt poca gent li han pujat els fums." Vanesa intenta mitjançar: "No s'hi ha experimentat un canvi bruscat. Potser veus tres o quatre nous-rics. Però ningú no m'ha deixat de saludar pel fet de ser més ric." I és que, en aquesta mena de *loteria* col·lectiva de què s'ha beneficiat Cabanes, han estat pocs –per no dir ningú– els qui han renunciat a treballar com havien fet fins ara. La gent continua anant als municipis veïns de l'Alcora, la Pobla Tornesa o Vilafamés a fitxar cada matí a la taulellera. Si de cas, en arribar les vacances es permeten un viatge que, altrament, descartarien.

"En aquesta casa no tirem res", explica Amparo, resumint en una frase la sensació generalitzada que es desprèn en parlar amb els veïns. A 65 anys, la venda d'una parcel·la per 128 milions de pessetes li ha permès d'encarar la jubilació "amb més tranquil·litat" i, de retruc, d'ajudar els fills amb les

L'escola d'Orpesa, amb xiquets de 52 nacionalitats diferents. La plaça de la Font de Cabanes és lloc de trobada d'una localitat envoltada d'oliveres i ametllers.

hipoteques. "El que ha fet Marina d'Or no m'agrada, però ens han resolt el problema", explica. "Jo ara no vendria res més, tot i que tenim més finques. De falta, no ens en fa i ja en tenim prou amb el que tenim. Tant me fa tenir-n'hi 25 com 30, al banc."

L'especulació amb la terra amb finalitats urbanístiques ha coincidit amb la ruïna d'una agricultura que, exercida sobretot com a activitat secundària, ha fet fallida. La gent de Cabanes, com a més punts de la comarca, encara té molta afecció per la terra. Per a molts,

l'arreglada de l'oliva i l'ametlla constitueix encara una mena de ritual. Però, "una cosa és que t'agrada l'agricultura i un altra que et posen 80 milions damunt de la taula", explica Xavier. Comptat i debatut, ha fet que el cens d'agricultors a la comarca haja disminuït. Ho sap ben bé Rubèn Vinuesa, delegat de la Unió de Llauradors i Ramaders, que, per una altra banda, es mostra comprensiu amb aquells que han decidit de vendre. "Una persona que abans feia 100.000 o 150.000 quilos de taronges, no vivia com un rei, però guanyava els seus cinc o sis milions de pessetes. Avui dia, per aquesta mateixa quantitat de fruita, no li queda sinó mig milió de pessetes", explica. Per a Vanesa, una de les poques persones que han pres una posició clara contra el projecte de Ger, la disjuntiva que es presenta als potencials compradors parteix d'un "sistema viciat". "El que no pot ser és que deixen decisions tan importants a les mans de

la consciència moral de la gent. Les decisions urbanístiques són principals, i han d'estar per damunt dels interessos de quatre veïns", diu Vanesa, conscient que, al seu poble, els qui van a favor del projecte Marina d'Or Golf són majoria. I continua: "Si sabera que oposant-m'hi jo s'hi oposaria tothom, renunciaria als diners de les finques. Però la meua negativa no té cap transcendència."

Melcior, Gaspar, Baltasar i Jesús Ger.

La venda de terrenys no ha estat l'única via d'entrada de diners a Cabanes. D'un temps ençà, Marina d'Or s'ha convertit en patrocinador d'una part de les activitats socio-culturals del poble i el logotip del veler groc ha esdevingut una garantia de fons il·limitats per a qualsevol esdeveniment. Marina d'Or és, a Cabanes, mecenes, patrocinador i, si molt estires, rival de Melcior, Gaspar i Baltasar. Perquè no únicament ha pagat la reforma de la ludoteca o ha patrocinat l'equip de futbol local, sinó que, a més, en arribar Nadal, regala a tots els xiquets de menys d'11 anys un juguina o, com féu l'any passat, un telèfon mòbil. Això per als més menuts, perquè per als més grans, és a dir, als jubilats, Ger els reserva una bany mensual gratuït al balneari d'Orpesa. Per festes també és omnipresent: paga bous embolats, el sopar de pa i porta de les mestresses de casa, convida *els qui han venut* a un sopar, i instal·la un envelat on, envoltats de maquetes de Marina d'Or Golf, tots els veïns del poble poden beure i menjar debades. I, en arribar la fira agrícola, invita *grans personalitats* a participar d'aquesta festa local, en què, com diu una cabanuda, "abans passejàvem les cabres, i ara passegem *Mister Espanya*". "Es inacceptable que la gent s'haja deixat comprar per quatre regals. Això no és res més que comprar voluntats", diu una persona molt crítica amb tot això que ha succeït a Cabanes. Ho siga o no, el fet és que als bancs de Cabanes avui n'hi ha pocs que hagen de subscriure una hipoteca. Avui els cabanuts són discretament rics. Jesús Ger els ha fet la barba d'or. Tenen diners, més que no hagueren pogut imaginar. Mai més, però, no seran propietaris de la seua terra.

Orpesa no és Marina d'Or

Orpesa. 8.527 habitants, més del doble que ara fa sis anys. 26 quilòmetres quadrats de terme municipal i una economia enfocada predominantment als serveis. I, des de fa un parell d'anys, coneguda mundialment pel fet d'acollir el complex Marina d'Or, fins al punt que poble i urbanització s'han acabat confonent. "Una volta, una turista em va preguntar: 'A Marina d'Or ha plogut. Ací, al poble, també?'", explica una de les moltes veïnes que darreument es mostra crítica amb el creixement "desproporcionat" de la urbanització promoguda per Jesús Ger. Els veïns consultats no neguen que haja creat una gran borsa de treball i que, com diuen, "haja posat Orpesa al mapa", però lamenten que hi haja portat un turisme de baixa qualitat, "el turisme de les tres pes: *pipes*, platja i passeig", que deixa pocs beneficis per al poble. Per a Teresa (de nou, nom fictici), copropietària d'una immobiliària, Marina d'Or ha estat un revulsiu des del punt de vista turístic, però lamenta que la firma de Ger ho haja monopolitzat tot: "L'ajuntament afavoreix molt Ger i el poble el tenen abandonat. Tot és per Marina d'Or i per a Marina d'Or. I a nosaltres, què ens queda? Fanals trencats, clots i carrers sense voreres." Exagerat o no, el comentari és justificat quan es comprova que Orpesa, una població que, gràcies a Jesús Ger, haurà de suportar la pressió turística de més de 100.000 persones els pròxims estius, és mancada de serveis bàsics. A Orpesa, per exemple, hi ha un sol centre de salut; o una escola amb capacitat per a 300 xiquets on n'assisteixen, en realitat, 900; i no hi ha piscina municipal ni casa de cultura. "Marina d'Or és pa per a avui i fam per a demà –diu Teresa–, però al poble d'Orpesa ja hem començat a passar fam".

V. Tena